

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph. D. ve věci

žalobce: **B. J.**
st. příslušnost I. r.
t. č. p. X

zast. advokátkou JUDr. Markétou Němcovou
sídlem Riegrova 1378/1, 612 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 1. 2024, č. j. OAM-261/ZA-ZA11-K10-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 1. 2024, č. j. OAM-261/ZA-ZA11-K10-2023, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 24 684 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokátky JUDr. Markéty Němcové.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 29. 1. 2024, č. j. OAM-261/ZA-ZA11-K10-2023 („napadené rozhodnutí“) rozhodl o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany tak, že žalobci nelze udělit azyl pro existenci důvodů podle § 15 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“), a že žalobci nelze udělit doplňkovou ochranu pro existenci důvodů podle § 15a zákona o azylu. Žalobce s napadeným rozhodnutím nesouhlasí a napadl jej žalobou v celém rozsahu.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce byl na území ČR opakovaně pravomocně odsouzen. Trestním příkazem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 24. 1. 2017, sp. zn. 3 T 4/2017, byl žalobce odsouzen pro přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců s podmíněným odkladem na dobu 24 měsíců. Dále byl odsouzen rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. 7 T 187/2016, pro účastenství ve formě organizátorství podle § 24 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku ve vztahu ke zločinu krácení daně, poplatku a jiné podobné platby podle § 240 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku a sbíhající se přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku, kterým byl uznán vinným naposled uvedeným trestním příkazem Okresního soudu Brno – venkov; za to mu byl vyměřen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 30 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu 48 měsíců. Dne 28. 3. 2019 rozhodl Městský soud v Brně usnesením č. j. 7 T 187/2016-632, o přeměně trestu a k jeho výkonu ve věznici s ostrahou v trvání 30 měsíců. Stížnost proti tomuto usnesení byla zamítnuta usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2019, sp. zn. 7 To 173/2019.
3. Žalobce byl dále trestním příkazem Městského soudu v Brně ze dne 22. 8. 2018, sp. zn. 6 T 53/2018, odsouzen pro přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 trestního zákoníku k trestu obecně prospěšných prací ve výměře 250 hodin. Městský soud v Brně následně dne 6. 3. 2019 vydal rozsudek sp. zn. 89 T 100/2018, kterým byl žalobce odsouzen pro přečin křivého obvinění dle § 345 odst. 2, 3 písm. c) trestního zákoníku pro účastenství ve formě pomoci dle § 24 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, přičemž od uložení souhrnného trestu soud upustil ve vztahu k rozsudku ze dne 2. 5. 2017, sp. zn. 7 T 187/2016. Následně byl žalobce za výše popsané sbíhající přečiny a přečiny podle § 240 odst. 3 trestního zákoníku (zvláště závažný zločin zkrácení daně, zločin účasti na organizované zločinecké skupině) opětovně odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 25. 6. 2020, sp. zn. 39 T 3/2019, k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9,5 let, zákazu činnosti na 10 let podle § 73 odst. 1 trestního zákoníku a pro výkon trestu byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. K odvolání proti tomu rozsudku Vrchní soud v Olomouci zmírnil souhrnný trest odnětí svobody na 7 let.
4. Dne 13. 3. 2023 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou prostřednictvím své právní zástupkyně doplnil podáním ze dne 22. 2. 2023. Zde mj. uvedl, že byl dne 15. 2. 2023 podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody (po vykonání jedné poloviny uloženého trestu). Ve výkonu trestu přehodnotil své chování a může se od něj očekávat, že v budoucnu povede řádný život. Na území ČR pobývá od roku 2001, má zde rodinu (dceru) a zázemí, ČR vnímá jako svůj domov. Následně uvedl důvody, pro které se obává pronásledování v Irácké republice (je křesťanského vyznání, na těle má tetování s křesťanskou symbolikou, obává se osoby jménem H.R., který je na útěku a žije v Iráku, a vůči němuž napomohl rozkrýt trestnou činnost). To zopakoval a rozvedl v rámci pohovoru, který s ním byl veden dne 20. 3. 2023.

5. V napadeném rozhodnutí žalovaný dospěl k závěru, že v případě žalobce je na místě aplikovat tzv. vylučovací klauzuli dle § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu, neboť žalobce jako pravomocně odsouzený za zvlášť závažný zločin představuje nebezpečí pro společnost. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2020, č. j. 5 Azs 189/2015-127, a rozsudek Soudního dvora EU ze dne 6. 7. 2023, C-402/22, se žalovaný zabýval tím, zda byl žalobce odsouzen za „zvlášť závažný trestný čin“, který s ohledem na své specifické rysy nejvíce narušuje právní řád společnosti. Pro uplatnění vylučující klauzule považoval žalovaný za rozhodné především opakované, soustavné a dlouhodobé aktivity žalobce v rámci organizovaného zločinu na území České republiky, které spadají do sféry závažné hospodářské kriminality. Žalobce svojí páchanou trestnou činností naplnil znaky skutkových podstat zvlášť závažného zločinu kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 trestního zákoníku, ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku a zločinu účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 alinea druhá trestního zákoníku. Žalovaný se zabýval povahou zločinu, uloženým trestem, hodnotil míru společenské škodlivosti trestního jednání žalobce, rozsah trestné činnosti, způsobenou škodou a otázku zapojení žalobce do organizované trestné činnosti. Zohlednil též polehčující a přitěžující okolnosti trestního jednání žalobce, jakož i jeho trestní minulost.
6. Žalovaný zároveň dospěl k závěru, že žalobce představuje nebezpečí pro společnost, což odůvodnil jednak již provedeným hodnocením závažnosti uvedeného zločinu, a jednak opakovaností kriminální činnosti žalobce, jakož i její povahou. Zejména krivé obvinění veřejného činitele s sebou nese dle žalovaného vysokou míru společenské škodlivosti. Aktuálnost, reálnost a vysokou závažnost nebezpečí, které žalobce představuje pro společnost, umocňuje dle žalovaného dlouhodobá recidiva žalobce (od roku 2013), v minulosti uložené výchovné tresty se u něj minuly účinkem a nevedly k nápravě. Ze strany žalobce trvá ohrožení základních zájmů společnosti, práv a svobod druhých a jeho jednání představuje nebezpečí pro společnost z prospektivního hlediska. Podmíněné propuštění žalobce z výkonu trestu neshledal žalovaný s ohledem na dlouhodobost a recidivu závažné trestné činnosti z hlediska aplikace vylučující klauzule relevantním, k čemuž poukázal mj. na délku zkušební doby podmíněného propuštění (do 15. 6. 2027). Uvedené důvody dle napadeného rozhodnutí opodstatňují rovněž aplikaci vylučující klauzule dle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu, tj. pro účely udělení doplňkové ochrany.

III. Žaloba

7. Podle žalobce žalovaný při aplikaci vylučujících klauzulí dle § 15 a § 15a zákona o azylu nezohlednil všechny relevantní okolnosti. Má za to, že v jeho případě není splněna podmínka, že by byl nebezpečný pro společnost. Žalovaný se nedostatečně zabýval „aktuálností“ a „dostatečnou závažností“ nebezpečí žalobce pro společnost. Zdůraznil, že byl dne 15. 2. 2023 podmíněčně propuštěn na svobodu s ohledem na vzorné chování, polepšil se a v budoucnu bude vést řádný život; to žalovaný dostatečně nezohlednil. Měl se zabývat tím, jak se žalobce doposud osvědčil a jaké má jeho současné jednání vliv na (ne)bezpečí pro společnost. Od podání žádosti o mezinárodní ochranu se žalovaný o chování žalobce nezajímal, nezohlednil, jak se žalobce opětovně začlenil do společnosti (neuskutečnil s ním např. další pohovor).
8. Žalobce nyní vede velmi klidný a spořádaný život, je výdělečně činný, v České republice má rodinné zázemí, celkově svůj život přehodnotil a páčání další trestné činnosti vylučuje. Výkon trestu odnětí svobody naplnil svůj účel a žalobce chce být příkladem pro ostatní.

Žalobce plně naplňuje preventivní funkci uloženého trestu. Žalovaný nezohlednil chování žalobce v rámci soudního řízení (k trestné činnosti se doznal již v přípravném řízení, v jeho případě byl využit institut prohlášení viny, trest mu byl mimořádně snížen, v rámci trestné činnosti vykonával „pomocné funkce“, nebyl „mozkem“ operace; jakkoli nebyl spolupracujícím obviněným, byl přínosem pro objasnění trestní věci), ani v rámci jeho pobytu ve vězení (vykazoval mimořádnou osobní nápravu, choval se řádně, slušně, neměl prohřešky vůči dozorcům či spoluvězňům, podílel se na dobrovolných aktivitách, vzorně plnil povinnosti odsouzeného, obdržel pochvaly) a po svém propuštění na svobodu již více než rok plní řádně své povinnosti vůči společnosti, je pro společnost přínosem, se svým bratrem žije v nájemním bytě, má pravidelný měsíční příjem u společnosti Shwanbashar s. r. o., je soběstačný, není závislý na dávkách či příjmech ze státního rozpočtu.

9. Žalobce dále uvedl, že je více než 5 měsíců v partnerském vztahu s občankou ČR, V. Š.(nar. X), tento vztah je velmi intenzivní, plánují spolu společnou budoucnost a založení rodiny. Má zde také nezletilou dceru (nar. 2009), s níž se sice s ohledem na svoji trestní minulost a negativní vztah s matkou dcery odcizil, dcera mu však není lhostejná a žalobce ji chtěl zabezpečit (daroval jí nemovitost). Finanční situace žalobci nedovolila řádně hradit stanovené výživné a matka jeho dcery bránila v tom, aby se s dcerou stýkal a mohl s ní vybudovat vztah. Nyní se žalobce snaží vztah napravit, k čemuž je připraven vyvinout maximální úsilí. Tvrdí, že jeho dcera je ochotná jej vídat, žalobce jí je k dispozici.
10. Žalobce se rovněž snaží svůj dluh na výživném na dceru, pro který je evedeno exekuční řízení, splácet podle svých možností. Dne 11. 1. 2024 podal žalobce insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení (o tom je vedeno Krajským soudem v Brně řízení pod sp. zn. KSBR 44 INS 433/2024); žalobce chce začít s „čistým štítem“.
11. Ve výkonu trestu odnětí svobody byl žalobce pouze jednou. Předchozí tresty byly podmíněné a žalobce musí zcela jednoznačně prohlásit, že trest odnětí svobody splnil svou funkci. Žalovaný a priori předjímá, že se bude žalobce trestné činnosti dopouštět opakovaně. Jedná se o pouhou domněnku žalovaného, která není podpořena jednáním žalobce po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, jakkoli je žalobce ve zkušební době.
12. Žalobce rovněž poukázal na důvody, pro které se obává návratu do země původu, jak je uvedl ve svém podání ze dne 22. 2. 2023 (křesťanské vyznání žalobce, obava z uprchlého spoluodsouzeného). Případný návrat do vlasti a nebezpečí, které mu hrozí, je nesrovnatelné s nebezpečím, jaké hrozí společnosti v případě, že žalobce v ČR zůstane. Napadené rozhodnutí je v rozporu se základními principy azylové politiky EU (zajištění zásady nenavrácení).

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

13. Žalovaný považuje napadené rozhodnutí za správné a žalobu za nedůvodnou. S námitkami žalobce nesouhlasí, neboť neprokazují nezákonnost napadeného rozhodnutí. S odkazem na obsah správního spisu žalovaný trvá na tom, že se žalobce dopustil vážného zločinu dle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. Při jeho hodnocení zohlednil požadovaná kritéria. Zároveň žalovaný vyhodnotil, že nebezpečí žalobce pro společnost ve smyslu § 15a odst. 1 písm. d) zákona o azylu je skutečné, aktuální a dostatečně závažné. Žalobce proto není hoden mezinárodní ochrany.

14. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že žalobce na území České republiky vede rodinný život. Žalovaný řádně zjistil skutečný stav věci a žalobce ani nepodal žádné návrhy na doplnění správního spisu.
15. V replice žalobce uvedl, že se žalovaný s jeho žalobními námitkami nevypořádal. Nad rámec žalobní argumentace doplnil, že se snaží vyřešit své problémy s dluhy. Jeho závazky jsou řešeny v rámci tří exekučních řízení a v každém z nich žalobce vyjednal splátkový kalendář, přičemž jednotlivé splátky hradí.

V. Jednání před krajským soudem

16. K žádosti žalobce soud nařídil v této věci jednání, které se uskutečnilo dne 4. 10. 2024, za přítomnosti žalobce, jeho právní zástupkyně a zástupce žalovaného.
17. Právní zástupkyně žalobce odkázala na žalobu a její doplnění podklady, jimiž se žalobce snaží popsat svoji aktuální životní situaci. Zdůraznila, že žalobce zde žije po dobu více jak 20 let, veškerou rodinu, přátele a budoucí manželku má právě v České republice, v zemi svého původu už žádnou rodinu nemá. Po propuštění z výkonu trestu se žalobce živí řádně prací, v minulosti pomáhal s tlumočením osobám, kteří žádali o azyl; v tom by rád pokračoval (ovládá arabský a kurdský jazyk). Ve výkonu trestu si uvědomil, že chce být přínosem pro společnost. Dále zástupkyně žalobce poukázala na situaci v Iráku, který je pro žalobce velmi nebezpečnou zemí, mj. i proto, že je křesťanem, což je pro tamnější režim nepřijatelné. Žalobce se však hlavně obává osoby hlavního pachatele a organizátora trestné činnosti, za kterou byl žalobce odsouzen (podvody na DPH), který je t.č. na útěku, a žalobci je známo, že tento člověk pracuje na ministerstvu v zemi původu. Žalobce trestné činnosti lituje, je ale přesvědčen, že se polepšil a povede řádný život; bude se ženit, dluhy řádně splácí, pracuje. Žalovaný řádně nevyhodnotil, zda žalobce představuje skutečně aktuální a závažné nebezpečí pro společnost.
18. Žalobce sám uvedl, že v zemi původu nebyl od roku 2009, nikoho tam nemá, tady má bratra, u něhož pracuje. Obává se hlavně vyhrožování pana R. Svojí trestné činnosti velmi lituje, teď dělá vše správně, chtěl by dostat šanci.
19. Zástupce žalovaného považuje napadené rozhodnutí za dostatečně odůvodněné, jednání žalobce bylo správně vyhodnoceno jako zvlášť závažný zločin.
20. V rámci dokazování byla provedena většina důkazů označených žalobcem, z nichž bylo možné usuzovat zejména na jeho poměry (osobní, majtkové, rodinné, výdělečné apod.) po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se o následující listiny: výpis z katastru nemovitostí ze dne 10. 3. 2023 na LV č. X pro k. ú. V. B., smlouva o nájmu ze dne 19. 11. 2023, smlouva o dílo ze dne 2. 1. 2024, pracovní smlouva ze dne 30. 4. 2024, sms komunikace s otcem matky nezletilé a s matkou, darovací smlouva ze dne 23. 7. 2009, rozhodnutí Úřadu Práce ČR ze dne 3. 6. 2024 ve věci povolení k zaměstnání pro žalobce u společnosti S. s.r.o., splátkový kalendář Exekutorského úřadu Brno-venkov ze dne 13. 5. 2024, č.j. 137 Ex 2933/17-96, splátkový kalendář Exekutorského úřadu Brno – město ze dne 29. 5. 2024, č. j. 006 EX 1997/15-298, splátkový kalendář vydaný soudní exekutorkou JUDr. Alenou Blažkovou ze dne 29. 5. 2024, č. j. 006 EX 1997/15-298.
21. Dále byly provedeny doklady k jednotlivým splátkám, konkrétně vkladové lístky ze dne 17. 4. 2023 (vklad 3 500 Kč na účet L. K., matky dcery žalobce), ze dne 19. 5. 2023 (vklad 500 Kč na účet L. K.), ze dne 23. 1. 2024 (vklad 3 500 Kč na účet L. K.), ze dne 29. 2. 2024 (vklad 3 500 Kč na účet L. Kovaříkové), ze dne 20. 4. 2023 (vklad 1000 Kč na účet L. K.), další vklady

na účet prostřednictvím Air bank v období červen až prosinec 2023 (každý měsíc hrazeno na účet L. K. 500 Kč), výpisy z účtu V. Š. (dne 31. 3. 2024 poukázáno na výživné 3 500 Kč, dne 2. 5. 2024 poukázáno 3 500 Kč, dne 16. 4. 2024 poukázáno 1 500 Kč, dne 21. 5. 2024 poukázáno 1000 Kč na účet exekutora, dne 17. 5. 2024 poukázáno 1 500 Kč na účet exekutora, dne 20.6.2024 poukázáno 1 500 Kč na účet exekutora, Praha 3, a 1 000 Kč na účet exekutora Brno – venkov, 26. 6. 2024 poukázáno 1 000 Kč na exekutorský účet dr. B., 28.6. 2024 poukázáno 3 500 Kč na účet L. K., dne 21.7.2024 poukázáno 1 500 Kč na účet exekutora, Praha 3, 1 000 Kč na účet exekutora Brno – venkov, 26. 7 2024 poukázáno 1 000 Kč na exekutorský účet dr. B., 31.8. 2024 poukázáno 3 500 Kč na účet L. K., 18.8.2024 poukázáno 1 500 Kč na účet exekutora, Praha 3, poukázáno 1 000 Kč na účet exekutora Brno – venkov, 2. 9 2024 poukázáno 1 000 Kč na exekutorský účet dr. B., 2.9. 2024 poukázáno 3 500 Kč na účet L. K.).

22. K důkazu byly doplněny též listiny předložené na jednání soudu, a sice předvolání ve věci nezletilé dcery žalobce (nar. 17. 3. 2009) o úpravu styku k Okresnímu soudu Brno-venkov na den 22. 10. 2024, usnesení Okresního soudu Brno-venkov ze dne 3. 9. 2024, ve věci úpravy styku s nezletilou dcerou žalobce, jímž byl dceři jmenován opatrovník (město Kuřim), výpisy z účtu V. Š. s daty zaúčtování 20. 9. 2024 (1 500 Kč na exekutorský účet), 25. 9. 2024 (1 000 Kč na exekutorský účet), 2. 10. 2024 (3 500 Kč na účet L. K.), 2. 10. 2024 (1 000 Kč na exekutorský účet), a také rozhodnutí městského úřadu Bučovice, odbor správních agend, jímž se žalobci promíjí předložení potvrzení o soudním stavu a dokladu právní způsobilosti k uzavření manželství; toto rozhodnutí nabylo právní moci 2. 10. 2024.
23. Zástupce žalovaného se k provedeným důkazům vyjádřil tak, že jsou nadbytečné a nijak nesouvisí s právní kvalifikací, kterou žalovaný použil. Důkazy o ubytování žalobce mohly být předmětem předcházejícího řízení, co se týká rodinných poměrů žalobce, to dle žalovaného s věcí nesouvisí a zástupce žalovaného nechápe, proč je to předkládáno.
24. Návrhu na doplnění dokazování výsledkem žalobce vyhověno nebylo (žalobce měl dostatek prostoru se vyjádřit v průběhu jednání), z důvodu nadbytečnosti (pro účely rozhodnutí ve věci) nebyl prováděn ani výslech partnerky žalobce a bratra žalobce. Nebyl proveden ani výpis z insolvenčního rejstříku ve věci sp. zn. 44 INS 433/2024 (KS v Brně), namísto toho bylo čteno usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2024, č. j. KSBR 44 INS 433/2024-A-11, podle něhož bylo insolvenční řízení zastaveno z důvodu nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení. Nebyly prováděny ani listiny, které jsou obsahem správního spisu (podání ze dne 22. 2. 2023), neboť soud je povinen z obsahu správního spisu vycházet.
25. Po závěrečných návrzích bylo postupováno podle § 49 odst. 12 s. ř. s.

VI. Posouzení věci krajským soudem

26. Krajský soud v Brně při splnění podmínek řízení přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
27. V posuzované věci byl aplikován § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu, podle něhož *azyl nelze udělit, pokud cizinec jako pravomocně odsouzený za zvlášť závažný zločin představuje nebezpečí pro společnost*.
28. Dále byl aplikován § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu, podle něhož *doplňkovou ochranu nelze udělit, je-li důvodné podezření, že cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, se dopustil vážného zločinu*. A současně žalovaný dospěl k závěru, že je naplněn § 15a odst. 1 písm. d) zákona o azylu, podle něhož *doplňkovou ochranu nelze udělit, je-li důvodné*

podezření, že cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany, představuje nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost státu.

29. Krajský soud v Brně se již v rozsudku ze dne 23. 4. 2024, č. j. 34 Az 6/2024-27, zabýval výkladem podmínek nyní aplikovaných vylučujících klauzulí po novele zákona o azylu č. 173/2023 Sb. (účinné od 1. 7. 2023). Touto novelou došlo k rozšíření důvodů pro neudělení azylu v § 15 odst. 3 zákona o azylu, a to na podkladě čl. 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 11. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany („kvalifikační směrnice“).
30. Dle čl. 14 odst. 4 písm. b) kvalifikační směrnice „[č]lenské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení přiznaného uprchlíkovi vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem, jestliže jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.
31. Dle čl. 14 odst. 5 kvalifikační směrnice „[v] situacích uvedených v odstavci 4 se mohou členské státy rozhodnout nepřiznat postavení uprchlíka, jestliže toto rozhodnutí ještě nebylo přijato.“
32. V návaznosti na judikaturu Soudního dvora EU k výkladu čl. 14 odst. 4 písm. b) kvalifikační směrnice (rozsudek SDEU ze dne 6. 7. 2023, M.A., C-402/22) lze pro účely rozhodnutí v této věci shrnout, že rozhodnutí o neudělení azylu podle § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu, musí naplňovat dvě *samostatné* podmínky. Zaprvé musí trestný čin, pro který byl cizinec pravomocně odsouzen, dosahovat intenzity „zvlášť závažného zločinu“ ve smyslu azylového práva. Tak tomu bude pouze u trestných činů vyznačujících se mimořádnou závažností a výjimečnými okolnostmi. Zadruhé musí cizinec představovat nebezpečí pro společnost. Nebezpečí musí být *skutečné, aktuální a dostatečně závažné* tak, aby neudělení azylu bylo opatřením přiměřeným tomuto nebezpečí. Naplněním podmínky první není automaticky prokázáno naplnění podmínky druhé.
33. K rozsahu soudního přezkumu v této věci je nutno uvést, že žalobce nenamítal nic proti závěru žalovaného, že se dopustil zvlášť závažného zločinu ve smyslu § 15 odst. 3 písm. d) zákon o azylu, resp. vážného zločinu dle § 15a odst. 1 písm. b). Těžištěm jeho argumentace je přesvědčení, že nepředstavuje nebezpečí pro společnost, resp. že posouzení této podmínky bylo ze strany žalovaného nedostatečné. Předmětem pozornosti soudu tak bude naplnění druhé z podmínek § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu.
34. Pokud jde o otázku, zda žadatel o mezinárodní ochranu představuje nebezpečí pro společnost, dle judikatury SDEU musí být *prokázáno*, že nebezpečí, které žalobce pro společnost představuje, je aktuální a natolik závažné, aby neudělení postavení uprchlíka bylo přiměřeným opatřením (rozsudek SDEU ve věci *M. A.*, body 54, 56). Soudní dvůr EU se v rozsudku ze dne 6. 7. 2023, XXX, C-8/22, blíže zabýval výkladem pojmu „nebezpečí pro společnost“. Dovodil, že tento pojem bude naplněn v případě, kdy státní příslušník třetí země představuje *skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti členského státu, v němž se nachází* (bod 60), nepostačuje pouze existence potenciálního nebezpečí (bod 53). Je přitom na příslušném orgánu, aby v rámci posouzení existence takového ohrožení posoudil všechny okolnosti daného případu a své rozhodnutí plně odůvodnil (bod 61 a tam odkazovaná judikatura, bod 62).

35. Soudní dvůr uvedl, že zjištění skutečného, aktuálního a dostatečně závažného ohrožení některého ze základních zájmů společnosti *obecně* znamená, že *dotyčný jednotlivec má tendenci pokračovat v budoucnu v jednání, které představuje takovéto ohrožení*. Může však dojít k tomu, že *pouhé dřívější jednání naplňuje podmínky takového ohrožení*. *Pravomocné odsouzení za zvlášť závažný trestný čin tak může v závislosti na okolnostech spáchání tohoto trestného činu přispět k prokázání existence skutečného a dostatečně závažného ohrožení některého ze základních zájmů společnosti* (bod 63, s odkazem na rozsudek SDEU ze dne 2. 5. 2018, K. a H. F., C-331/16 a C-366/16, bod 56).
36. Pokud jde však o *aktuálnost* takového ohrožení, ze záznamu v rejstříku trestů dotyčného státního příslušníka třetí země nelze automaticky vyvozovat, že se na něj může vztahovat opatření uvedené v čl. 14 odst. 4 písm. b) kvalifikační směrnice. V tomto ohledu je *významným kritériem vzdálenost rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany od pravomocného odsouzení za zvlášť závažný trestný čin*. *Čím je tato vzdálenost větší, tím více je na příslušném orgánu, aby zohlednil zejména vývoj po spáchání takového trestného činu za účelem určení, zda ke dni, kdy má rozhodnout o případném odnětí postavení uprchlíka, existuje skutečné a dostatečně závažné ohrožení* (rozsudek SDEU ze dne 6. 7. 2023, XXX, C-8/22, bod 64). Nejedná se však o kritérium jediné. Na aktuálnost nebezpečí cizince pro společnost je nutno usuzovat vedle doby, která uplynula od spáchání zvlášť závažného trestného činu, resp. od jeho pravomocného odsouzení, také na podkladě chování žadatele o mezinárodní ochranu ve vazbě či ve výkonu trestu a rovněž na jeho chování po propuštění. Relevantní může být i jeho aktuální postoj k dosavadní trestné činnosti. Jakkoli tedy někdejší trestná činnost cizince může být základem úvahy o tom, že žadatel může i do budoucna představovat nebezpečí pro společnost, nelze odhlížet od aktuálních životních poměrů a chování cizince (obdobně srov. judikaturu k čl. 27 odst. 2 směrnice 2004/38/ES a zohlednění pojmu „skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti“, např. v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2020, č. j. 2 Azs 29/2019-33, ze dne 14. 2. 2020, č.j. 5 Azs 383/2019-40, ze dne 21. 10. 2022, č. j. 5 Azs 137/2022-40, či v nálezu ÚS ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. I. ÚS 945/20, č. 233/2020 Sb. ÚS).
37. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný s ohledem na trestní minulost žalobce dostatečně a přesvědčivě odůvodnil naplnění *skutečného a dostatečně závažného nebezpečí* žalobce pro společnost. Lze se ztotožnit s hodnocením žalovaného, který zohlednil nejen „zvlášť závažný zločin“ žalobce, pod který podřadil zvlášť závažný zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3) trestního zákoníku, ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku a zločinu účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 alinea druhá trestního zákoníku (vysoká společenská nebezpečnost hospodářské trestné činnosti), ale přihlédl též k další trestné činnosti žalobce páchané v minulosti (přechyby zanedbání povinné výživy a křivého obvinění). Přičemž zvláště s ohledem na přechyby křivého obvinění, který byl veden snahou o poškození a diskreditaci úřední osoby (vysoce postaveného příslušníka bezpečnostního sboru), žalovaný usoudil na nebezpečí žalobce pro společnost. Jak uvedl žalovaný, žalobce se trestné činnosti dopouštěl již od roku 2013 a předešlé výchovné tresty (podmíněné odsouzení, obecně prospěšné práce) se minuly svým účinkem, neboť nevedly k nápravě. Potud lze s hodnocením žalovaného souhlasit, tj. že z dosavadní trestné činnosti žalobce lze s ohledem na její závažnost, opakovanost a dlouhodobost usuzovat na to, že zde z jeho strany existuje potenciální riziko nebezpečí pro společnost.

38. Soud však považuje za nedostatečně posouzenou otázku *aktuálnosti* shledaného ohrožení (nebezpečí pro společnost). Správní orgán je povinen prokázat, že ohrožení společnosti ze strany žalobce aktuálně hrozí, zvláště pokud jsou ze strany žalobce předkládána tvrzení a důkazy, že tomu tak není. Žalovaný sice reagoval na informaci žalobce o jeho podmíněném propuštění na svobodu, nepovažoval ji však za relevantní, neboť žalobce je stále ve zkušební době (do 15. 6. 2027). Soud nesdílí striktní závěr žalovaného, podle něhož podmíněčné propuštění z výkonu trestu nemůže ovlivnit závěr o naplnění druhé z podmínek § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu, a to až do doby, kdy se odsouzený osvědčí, a to zvláště v situaci, kdy nebyly zkoumány konkrétní poměry žalobce, jež mohly o aktuálnosti jeho nebezpečí pro společnost vypovídat (k tomu obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2023, č. j. 2 Azs 285/2022-27).
39. Žalobce byl za zvlášť závažný trestný čin pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody v květnu 2021. Jednalo se o první výkon trestu odnětí svobody. Již 15. 2. 2023 byl žalobce z výkonu trestu propuštěn. Žalovaný vydal napadené rozhodnutí o necelý rok později, tj. necelé tři roky od pravomocného odsouzení. Na jednu stranu je pravdou, že od pravomocného odsouzení žalobce do doby vydání napadeného rozhodnutí uplynula relativně krátká doba. Na druhou stranu však nelze odhlížet od skutečnosti, že trestní soud v případě žalobce shledal důvody pro jeho podmíněné propuštění, jakmile to podmínky právní úpravy (viz níže podmínka časová) umožnily.
40. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je upraveno v § 88 násl. trestního zákoníku. Jeho smyslem je motivace odsouzeného, aby svým chováním a plněním svých povinností ve výkonu trestu prokázal polepšení. Pokud bylo dosud vykonanou částí trestu dosaženo účelu trestem sledovaného, je další výkon trestu nepotřebný a také neodůvodněný. Podmíněné propuštění v sobě navíc obsahuje nástroje pro pokračování procesu resocializace, protože je spojeno se stanovením zkušební doby, případně též s vyslovením dohledu a s uložením přiměřených omezení a povinností (srov. § 89 odst. 2 trestního zákoníku).
41. Rozhodnutí o podmíněném propuštění je vydáváno na základě posouzení soudu, který si musí pro své rozhodnutí opatřit dostatek aktuálních skutkových podkladů, z nichž je možno usoudit, zda a případně nakolik dosavadní výkon trestu splnil u odsouzeného svůj předpokládaný účel. Je třeba zjistit a zohlednit aktuální poznatky k osobnosti odsouzeného, stavu jeho nápravy a jeho možné vnitřní proměně. Opatřené podklady musí soudy řádně zhodnotit a svá rozhodnutí pečlivě odůvodnit (viz nález Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2024, sp. zn. III. ÚS 3047/23).
42. Trestní zákoník stanoví v § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku tři podmínky, při jejichž současném splnění soud odsouzeného podmíněně propustí na svobodu. První podmínkou je, že odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého trestu (časová podmínka). Druhou podmínkou je, že odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení (podmínka polepšení). Třetí podmínkou je, že se může od odsouzeného očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného (podmínka prognózy řádného života). K uvedeným podmínkám se podrobně vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. IV. ÚS 106/24, jehož závěry (zejména ke druhé a třetí podmínce) považuje soud za vhodné zmínit.
43. Podmínka polepšení se posuzuje ve vazbě na chování a plnění povinností odsouzeného ve výkonu trestu. *Polepšení může například nasvědčovat, účastní-li se odsouzený programů*

určených k předcházení trestné činnosti, rozezná a reflektuje okolnosti, které v minulosti přispěly k tomu, že páchal trestnou činnost, pracuje, zlepšuje své znalosti a schopnosti s cílem uplatnit se ve společnosti, získává náhled na svoji trestní minulost a upřímně lituje svého jednání, jsou mu udělovány kázeňské odměny apod. Na splnění této podmínky úzce navazuje podmínka prognózy řádného života jakožto podmínka pravděpodobnostní. Pojem "řádný život" je třeba chápat jako minimální rámec, tedy jako předpoklad nepáchání další trestné činnosti. Soudy při rozhodování o podmíněném propuštění především zkoumají, zda bude mít odsouzený po případném propuštění zajištěné zaměstnání (či jiný zdroj příjmů) a ubytování, zda během výkonu trestu udržoval kontakt s rodinou či jinými blízkými a jaká je jeho širší trestní minulost. Tyto okolnosti, vztahující se k materiálnímu a sociálnímu zázemí odsouzeného, totiž ovlivňují možnost reintegrace odsouzeného do společnosti.

44. Při rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného je důležitým hlediskem trestní minulost odsouzeného, přičemž každý případ je třeba hodnotit individuálně a rozhodnutí o podmíněném propuštění je nutné odůvodnit vzhledem k osobě konkrétního odsouzeného (detailně k tomu nález Ústavního soudu ze dne 3. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 2201/16). Nejedná se však o hledisko jediné – soud zohledňuje též aktuální situaci odsouzeného, jeho osobní a rodinné poměry, možnosti jeho pracovního uplatnění, zajištění ubytování apod.
45. Žalovaný nezkoumal, jaké konkrétní skutečnosti vedly trestní soud k tomu, že rozhodl o podmíněném propuštění žalobce z výkonu trestu (neobstaral si ani rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění žalobce). Poměry žalobce (způsob jeho života po propuštění, tj. jakým způsobem žalobce žije, jaké jsou jeho aktuální osobní a rodinné poměry, zda se zapojil do pracovního procesu, zda je u něj snaha napravit způsobenou škodu, zda má zajištěno řádné ubytování a plní svoje závazky) se žalovaný nezabýval ani v průběhu řízení o žádosti žalobce. Zjištění těchto skutečností je však nutno považovat za nezbytné k přijetí závěru, zda lze žalobce považovat za aktuální nebezpečí pro společnost, a to bez ohledu na to, že žalobce je dosud v „podmínce“. Jakkoliv trestní minulost žalobce závažná, nejedná se o jediné měřítko naplnění podmínky existence skutečného nebezpečí žalobce pro společnost. Pokud se těmito okolnostmi žalobce nezabýval, skutkový stav nelze považovat za dostatečně zjištěný.
46. Žalobce v řízení před soudem předložil podklady, z nichž lze usuzovat na to, že má zajištěno řádné ubytování (společně se svým bratrem si pronajímá byt), že je zaměstnán a že se snaží splácet své dluhy (pravidelně splácí dlužné částky dle schválených splátkových kalendářů, posílá výživné na dceru). Se svojí dcerou se snaží navázat kontakt, jakkoli tato jeho snaha zřejmě není příliš úspěšná. Vedle svého bratra má oporu též ve své partnerce. Tyto skutečnosti, které závěr žalovaného o aktuální hrozbě žalobce pro společnost umenšují, a na něž bylo ze strany žalobce poukazováno již v předcházejícím řízení, žalovaný nereflektoval. Jakkoliv se většina podkladů vztahuje k období po vydání napadeného rozhodnutí, soud od nich nemohl odhlédnout s ohledem na požadavek na účinné ex nunc posouzení dle čl. 46 odst. 1 procedurální směrnice, který se vztahuje též k situacím, kdy má být aplikován čl. 14 kvalifikační směrnice, viz čl. 45 odst. 1 procedurální směrnice. Toto pochybení, které spočívalo v nezjištění aktuálních poměrů žalobce ke dni vydání napadeného rozhodnutí, bude nutné napravit v dalším řízení. Jedná se tedy o důvod, pro který soud napadené rozhodnutí zrušil. Důkazy provedené na jednání soudu dne 4. 10. 2024 zahrne žalovaný v dalším řízení mezi podklady pro nové rozhodnutí (§ 78 odst. 6 s.ř.s.).
47. Námitky žalobce směřovaly také proti závěru o tom, že byly dány důvody pro neudělení doplňkové ochrany žalobci dle § 15a odst. 1 písm. b) zákona o azylu. V tomto ohledu žalobci

prisvědčit nelze. Napadené rozhodnutí obsahuje dostatečně odůvodněný závěr o tom, že trestný čin, pro který byl žalobce odsouzen, naplňuje intenzitu vážného zločinu ve smyslu zákona o azylu. Vzhledem k tomu, že žalobce proti tomuto závěru konkrétní argumentaci nevznáší, postačí poukázat na hodnocení žalovaného na str. 11 – 13 napadeného rozhodnutí.

K dalšímu postupu žalovaného

48. Pro účely dalšího postupu žalovaného považuje současně soud za vhodné zopakovat závěry, které vyjádřil v rozsudku ze dne 23. 4. 2024, č. j. 34 Az 6/2024-27, a které se uplatní v situaci, kdy by žalovaný i přes napravení shora vytýkaného pochybení dospěl k tomu, že v případě žalobce je na místě aplikovat vylučovací klauzuli dle § 15 zákona o azylu.
49. Úmluva o právním postavení uprchlíků (sdělení MZV č. 208/1993 Sb., „Ženevská úmluva“) definuje v čl. 1 A pojem „uprchlík“ a v čl. 1 D až 1 F vymezuje osoby, na něž se nevztahuje. Dle čl. 14 odst. 6 kvalifikační směrnice *„[o]soby na které se vztahují odstavce 4 a 5, jsou způsobilé k právům uvedeným v člancích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevské úmluvy nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě.“*
50. Důvodová zpráva k novele zákona o azylu č. 173/2023 Sb. v části týkající se novelizace důvodů pro vyloučení z mezinárodní ochrany odkazuje na rozsudek SDEU ve věci *M a další*. Tento rozsudek se zabýval mimo jiné tím, zda právní úprava čl. 14 odst. 4 a 5 kvalifikační směrnice není v rozporu s čl. 1 Ženevské úmluvy, pokud důvody pro odnětí mezinárodní ochrany dle uvedených článků kvalifikační směrnice neodpovídají důvodům pro vyloučení uvedeným v článku 1 C až F Ženevské úmluvy, přestože tyto důvody pro vyloučení mají v systému této úmluvy taxativní povahu (srov. čl. 42 odst. 1 Ženevské úmluvy).
51. Soudní dvůr EU dospěl k závěru, že tomu tak není, neboť *„ustanovení čl. 14 odst. 4 až 6 směrnice 2011/95 nemohou být vykládána v tom smyslu, že odnětí nebo nepřiznání postavení uprchlíka má za následek, že dotyčný státní příslušník třetí země nebo dotyčná osoba bez státní příslušnosti splňující hmotněprávní podmínky čl. 2 písm. d) této směrnice ve spojení s ustanoveními kapitoly III uvedené směrnice přestane být uprchlíkem ve smyslu článku 1 části A Ženevské úmluvy, a tudíž bude vyloučen z mezinárodní ochrany, která mu má být podle článku 18 Listiny zaručena při dodržení uvedené úmluvy.“* Soudní dvůr EU dále uvedl, že členský stát, který využije možností stanovených v čl. 14 odst. 4 a 5 kvalifikační směrnice, musí uprchlíkovi, který se v situaci dle tohoto ustanovení nachází, přiznat přinejmenším práva zakotvená Ženevskou úmluvou, na něž čl. 14 odst. 6 výslovně odkazuje.
52. Český zákonodárce na shora nadepsané závěry Soudního dvora EU reagoval také tím, že novelizoval § 28 zákona o azylu, který byl doplněn o odstavec 9 tak, že cizincům, kterým nelze udělit azyl dle § 15 odst. 3 písm. d) nebo e) a cizincům, kterým byl odňat azyl dle § 17 odst. 1 písm. i) a j), v případě, že by jinak splňovali důvody pro udělení nebo ponechání azylu, přiznává práva uvedená v čl. 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. V takovém případě Ministerstvo vnitra na žádost rozhodne o strpění cizince na území a vydá mu o tomto potvrzení.
53. Součástí žalobních námitek bylo tvrzení žalobce, že v případě návratu do vlasti mu hrozí vážná újma. Soud se proto zabýval otázkou, zda vyloučení žalobce z udělení azylu, aniž by žalovaný nejprve posoudil, zda žalobce splňuje podmínky pro jeho udělení, neodporuje zásadě nenavrácení. Judikatura totiž obecně dovodila, že má-li soud poznatky o tom, že u žalobce hrozí porušení zásady *non-refoulement*, přihlíží k tomu i bez námítky z úřední povinnosti (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8. 3. 2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84, č.

2288/2011 Sb. NSS, usnesení NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j. 6 Azs 22/2014-59, nebo rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49).

54. Důvod pro odeprání postavení uprchlíka spočívající v tom, že osoba pravomocně odsouzená za zvlášť závažný zločin představuje nebezpečí pro společnost, v zásadě odpovídá čl. 33 odst. 2 Ženevské úmluvy. Toto ustanovení upravuje výjimku, při které se na uprchlíka nevztahuje zásada nenavrácení. Stejnou výjimku upravuje i čl. 21 odst. 2 písm. b) kvalifikační směrnice. Jak ovšem opakovaně připomíná SDEU, tento článek musí být „vykládán a uplatňován při dodržení práv zaručených Listinou základních práv Evropské unie, zejména jejím článkem 4 a článkem 19 odst. 2, které absolutně zakazují mučení a nelidské či ponižující zacházení nebo tresty bez ohledu na chování dotyčné osoby, a vyhoštění do státu, v němž této osobě hrozí vážné nebezpečí, že bude takovému zacházení vystavena. Členské státy tudíž nemohou cizince vystěhovat, vyhostit nebo vydat do státu, existují-li závažné a potvrzené důvody se domnívat, že bude v zemi určení vystaven skutečnému nebezpečí zacházení zakázaného článkem 4 a článkem 19 odst. 2 Listiny (viz bod 94 rozsudku SDEU ve věci *M a další* a tam citovanou judikaturu).
55. Z toho vyplývá, že pokud by uprchlíkovi, na kterého se vztahuje důvod pro vyloučení podle čl. 14 odst. 4 kvalifikační směrnice [resp. § 15 odst. 3 písm. d) a e) zákona o azylu], hrozilo, že při jeho navrácení budou porušena jeho základní práva zakotvená v čl. 4 a v čl. 19 odst. 2 Listiny EU, nelze jej navrátit do země původu (bod 95 rozsudku SDEU ve věci *M a další*). Aby ovšem bylo možné ověřit, zda žadateli o mezinárodní ochranu v zemi původu hrozí porušení uvedených základních práv, je nutné, aby žalovaný nejprve posoudil, zda žadatel splňuje hmotněprávní podmínky pro udělení azylu.
56. Je sice pravdou, že dosavadní judikatura vychází z toho, že „[j]estliže v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany bude zjištěn některý z důvodů uvedených v § 15 nebo § 15a zákona [...] o azylu (důvody vylučující udělení mezinárodní ochrany), rozhodne Ministerstvo vnitra o neudělení mezinárodní ochrany; není dále povinno zjišťovat případnou existenci důvodů uvedených v § 12 (důvody udělení azylu) nebo § 14a (udělení doplňkové ochrany) uvedeného zákona“ (viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 7. 9. 2010, č.j. 4 Azs 60/2007-119, č. 2174/2011 Sb. NSS).
57. Tento právní názor však lze považovat s ohledem na závěry plynoucí z rozsudku SDEU ve věci *M a další* za částečně překonaný. Minimálně pokud jde o posuzování podmínek pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu. Právní názor rozšířeného senátu vychází ze znění zákona o azylu v době, kdy důvody pro vyloučení uvedené v § 15 odpovídaly důvodům uvedeným v Ženevské úmluvě. Absence těchto důvodů pro vyloučení je totiž jedním z kritérií definice uprchlíka. Uprchlíkem ve smyslu čl. 1 F Ženevské úmluvy tedy není osoba, která se dopustila trestného činu proti míru, válečného trestného činu nebo trestného činu proti lidskosti, vážného nepolitického zločinu nebo zvlášť krutého činu mimo území azylu, nebo činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů. Proto pokud se u žadatele o mezinárodní ochranu zjistí, že se dopustil některého z těchto činů, lze rovnou rozhodnout o neudělení azylu, aniž by bylo nutné posuzovat i ostatní „pozitivní“ kritéria (tj. hrozící pronásledování, azylově-relevantní důvod, kauzální nexus).
58. Naproti tomu osoba, která představuje hrozbu pro společnost z důvodu páčání závažné trestné činnosti, aniž by se dopustila některého z uvedených činů, a která zároveň splňuje kritéria definice uprchlíka, pořád může být uprchlíkem ve smyslu Ženevské úmluvy.

Ověření, zda tomu tak skutečně je, by však logicky mělo předcházet úvahám o vyloučení této osoby. Pokud žadatel, u něhož existuje důvod pro vyloučení, zároveň nesplňuje ani některou z dalších podmínek pro udělení azylu, nic nebrání jeho návratu do země původu. V opačném případě, tj. pokud podmínky pro udělení azylu (i přes existenci důvodu pro vyloučení) splňuje, není jeho navrácení možné. Tomuto cizinci pak sice nelze udělit azyl, bude ale nezbytné umožnit mu setrvat na území České republiky v režimu strpění a přiznat mu další související práva, jak to předpokládá nově zakotvený § 28 odst. 9 zákona o azylu. Dané ustanovení totiž nedopadá pouze na cizince, kterým byl azyl odňat z důvodů podle § 15 odst. 3 písm. d) nebo e) zákona o azylu. Dopadá také na cizince, kterým azyl z těchto důvodů nebyl vůbec udělen.

59. Aby se § 28 odst. 9 zákona o azylu ve vztahu k žadatelům o mezinárodní ochranu nestal vyprázdněným, nelze akceptovat postup žalovaného, který vyloučí žadatele z udělení azylu pro existenci některého z důvodů podle § 15 odst. 3 písm. d) nebo e) zákona o azylu, aniž by současně posoudil, zda tento žadatel jinak splňuje hmotněprávní podmínky pro jeho udělení. Postup žalovaného, který vůbec nezkoumal, zda by žalobce jinak splňoval důvody pro udělení azylu, proto v tomto případě mohl mít za následek porušení zásady nenavrácení.

VII. Závěr a náklady řízení

60. Soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.). V něm je žalovaný právním názorem krajského soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení bude povinností žalovaného se žádostí žalobce o udělení mezinárodní ochrany opětovně zabývat a v souladu s vytyčenými kritérii odůvodnit, zda jsou v případě žalobce dány důvody pro vyloučení z azylu dle § 15 odst. 3 písm. d) zákona o azylu, konkrétně, zda lze žalobce s ohledem na jeho poměry ke dni vydání rozhodnutí považovat za aktuální (nikoliv pouze potenciální) nebezpečí pro společnost. Pokud takové důvody shledá, posoudí, zda žalobce případně splňuje důvody pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu a zda jeho vyhoštěním nedojde k porušení zásady nenavrácení.
61. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, a proto mu soud přiznal náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení před soudem tvořených náklady za zastoupení advokátem za šest úkonů právní služby po 3 100 Kč (převzetí věci, sepsání žaloby, podání repliky, účast na jednání soudu, porada s klientem přesahující 1 hodinu dne 4. 6. 2024 a porada s klientem přesahující 1 hodinu dne 3. 10. 2024), tedy 18 600 Kč a šest režijních paušálů á 300 Kč, tj. 1 800 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, celkem tedy 20 400 Kč. Právní zástupkyně žalobce je plátkyní DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani, tj. o 4 284 Kč. Celková výše žalobci přiznaných nákladů řízení tak činí 24 684 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 4. října 2024

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně